

GALDU EBEN BURU BILLA

Eguzkitsu egun baten, euenian Erriate ausoko agure bat, beren etxe aurrean, ezerrita alkian, agertuzan, alde areitan, gizon bat. Onek, ikusi alaz agureari, alderatuzan oneri, ta begirunez esan eutsan: “Egun on, jaun”. Ta agureak erantsun eben: “Egun on, jaun”. Gero ezaneben gizonak: “Eguskitsun egun on bat eukiko dogu gaur. Ta agureak erantsun eutzan: “Ikusten dan lez, bai”. Orrelan, poliki poliki, ekin zan izketea bion artean.

“Etorri naiz leku oneitara artuteko egurats garbea; uztendotelako izango dala neretzat ona...”

Agureak itaundi eben: “Gaitzen bat aldako beorrek?:

Gizonak erantsun eben: “Gaisorik ez, ez, nik ez dakot gaitzik. Egia ezateko, Jaun, nik dakotena da eztabaida bat, nagolako galdu neben buru billa”.

– ¿Zer?, ¿Zagozela galduzeben buru billa?– agureak itauneutsan.

– Bai, ori da nere eztabaida. Ori bakarrik, ta ez da gutxea neretzat. Ori entsun ebenian agureak, olduztu eben berentzat: “Gizan au soratuta dago ¿Gixajoa!

– Nere eztabaida ez da ozagilleak osatuten dabenekoa-ezan eben gizonak.

Gizon arek, ikustenebenez, agureak nai ebela onena berentzat jarraitu eben ezaten: Jaun, ikustendot, beorrek dakola gogo onena neretzat, ta orregaitik eskerroneko beorreri”. Jarraitu eben ezaten: “Nerea ez da osagilleak osatuten dabena. Nere erabaizkua da: Galdunebela bein burua, ta oraiñ nagola nere buru on billa. Ez dakit nun galduneben nere burua. Orain ulertuten nago, nere Jaun ona, ze zuloan, ze irten-ezin zartu nitzan galduteko nere burua.

– Ez uzte, jaun, nagola soratuta. Ori ez. Egia da egonitzala soratusunen bidean. Baña, egun on-on baten, ipiñi nitzan oldoztuten: nun, zelan da noiztik okertusan nere egikera, nere gizabidea, ta ordutik ikusinitzan: nun, nola da zelan urten nitzan nere bideonetik, ta zelan zartunitzan amiltegi ertzean.

– Orain– jarraitueben gizonak– nere jaun ona, ¿ikusten dago beorrek zelakoa dan nere eztabai-

da? Ta ¿Zergaitik nauen, bide zuzenean, nere buru billa, garbitu ta ipiteko egon bear dan lekuan?

Agureak, entzunebenaz gizon areri, geratu zan guztiz ixillik, oldoztuten berentzat: “Gaurko, entzun dotenaz, ustendot neikoa dala”.

II

Bai, agure arentzat, neikua zan. Ta zartuzan beren etxean.

Egun aretan, arratsaldean etorri zan osagilla ezagututera zelan euan osasunez agurea, ta ikusi alaz ondo euela, poztuzan. Baña agureak ezan eutsan osagillari zelan, egun aretan, goizean, ezagutu ebela gizon bat, ezatendabena “dagola beren buru billa”.

Osagillak entzuneutzanien agureari, itaundie-tsan oneri: ¿Zer esaten dozu? ¿Alde oneitatik agertu dala gizon bat ezaten: dagola beren buru billa? ¿Zein da ori? ¿Nun dago?

Agureak erantsun eutsan: “Nik ez dot ezagutu-ten. Bai, emen egonda, ta izketan neregaz; ezan dabena dana egangotzut. Ta agureak, entsuneben dana gizon areri erakineutzan, dan dana osagillari.

Entzun alaz osagillak gureari, gizon arek ezaten ebena, oldoztu eben berentzat: “¿Azkerkizun garrantzizkoa!” Izanlezke, aurrerabideko katarsikoan”. – Ta oldoztu onegas, osagillak itaun eutsan agureari: “Baña ¿ez dakitzu gizon ori zein dan? ¿Nun bizidan?

– Ez, ez – erantsun eben agureak ¿Auskalo nun bizidan, auskalo...!”

Osagilleak, berriz oldoztu eben, berentzat: “Nik jakinbierdot zein dan gizon ori, zelan dan azkerki-zu ori”. Orretan ba. “Agur ta osasun on” ezanez agureari, joan zan osagilla jakiteko gogoaz zein zan entzuneben edesti gizona.

III

Eldu zanian osagilla errira, ipiñi zan askertatu-